

DÜRÜSTLÜK

DÜRÜST ÇOCUKLAR YETİŞTİRMEK İÇİN NELER YAPABİLİRİZ?

BU SAYIDA:

Çocuğun dürüst davranmadığı anlaşıldığında nasıl davranmalı? 2

Cevabı bilinen sorular sorulmamalı. 2

Konuşmak için nasıl ortamlar seçilmeli. 2

Sözlerimize dikkat... 3

Şakada olsa yalan söylememeli. 3

Çocuğunuzun kendi kimliğinin oluşumuna destek verilmeli. 3

Örnek Olay 4

Orhan anaokulundan eve geldiği her akşam bazı sorunlardan bahsediyordu:

‘Can bugün bana kötü kelimeler kullandı, Hakan beni yumrukladı...’ Orhan’ın annesi öğretmenini aradığında kurumda bu tür olayların yaşanmadığını öğreniyordu. Peki evde yalana teşvik edici hiçbir ortam olmadığı halde Orhan neden bunları söylüyordu? Duyarlı bir ebeveyn olan aile, öğretmen ile görüştü. Öğretmen hanım, Orhan’ı bu tür ifadelerle sürükleyen sebepleri keşfetmek için alternatifler sıraladı.

Orhan, ailesinden beklediği ilgiyi görmek için olumsuz tutumlarla dikkat çekmeyi planlayabilirdi, hayalle ger-

çeği karıştırıyor olabilirdi... v.s. Anne öğretmenle konuşurken sebep ortaya çıktı. Orhan, evde izlediği çizgi filmlerin etkisiyle bilinç altında bu tür olaylar kurguluyordu. Hayalle gerçeği ayırt edecek yaşta da olmadığı için düşüncelerini olmuş gibi anlatıyordu.

Çocuklar 5 yaş öncesinde gerçekle hayali karıştırırlar. Hayallerini gerçek gibi anlatabilirler. Düşüncelerini bilinçli, yalan olduğunun farkında olmadan ifade edebilirler.

Çocuk hayalinde oluşturduğu figürleri hikayelerine de katar. Hatta hayatının içinde onu bir yerlere

oturtur. Birlikte yaşar. Çocuğun hayal dünyasının ve zihnin gelişiminin desteklenmesi için bu tür kurgulanmalar ihtiyaç bile vardır. Ancak çocuğunuzun yalanı bilinçli olarak söylediğini fark ettiğinizde durum değişir. Çocuklar genellikle 5 yaşından sonra yalan söylemeyi doğru olmadığını bile bile tercih etmeye başlayabilirler. Bireysel farklılıklar bu yaş seviyesini geri veya ileri alabilir. Önemli olan çocuğun yalan söylediğinin farkında olmasıdır.

Bu durumda yapılması gerekenler ilerleyen başlıklarda tek tek ele alınmaktadır.

Çocuklar Neden Dürüstlükten Ayrılır?

Benlik saygısının eksikliği çocukları yalana sürükleyebilir. Başkaları tarafından takdir görmek, değer verilme için benlik saygısı eksik çocuklar dürüstlükten ayrılabilirler.

Özellikle duygusal, başkalarının yorumuna çok önem veren çocuklarda

yalan söyleme görülebilir

Çocuk, hayallerini gerçekmiş gibi söyleyebilir.

Gözle görülen bir gerçeği çocuklarından da duymak için zorlayan ailelerde dürüstlükten ayrılma gözlemlenebilir.

Yaptıkları beğenil-

meyen çocuklarda yalana meyil artar.

Çocuğun stresli bir ortamda olması yalanı tetikleyebilir.

Cezadan kaçma, sorumluluktan kurtulmak için çocuk doğruluktan ayrılabilir.

Çocuğun Dürüst Davranmadığı Anlaşıldığında Ne Yapılmalı?

Gerçekten Yalan Söylediğinden Emin Olunmalı

Özellikle 5-6 yaşına kadar çocuklar hayalle gerçeği ayırt edemeyebilirler. Hayalini mi ifade ediyor yoksa yalan mı söylüyor ebeveyn ilk olarak bunu tespিতে çalışmalıdır.

Çocuğun Yaşamında Her Şeyin İyi Gittiğinden Emin Olunmalı

Çocuğun hayatında ters giden bir şeyler olup olmadığı incelenmeli. Çocuğa kaliteli bir zaman dilimi ayrılmıyor ise hemen çözüme yönelik adımlar atılmalıdır.

Çocuğa Başarabileceği Sorumluluklar Verilmeli:

Akıllı bir ebeveyn, çocuğuna kaldıramayacağı sorumluluklar yüklememelidir!

Çocuğun ufak da olsa sorumluluklarını yerine getirme konusundaki gayretleri takdir edilmelidir. Örneğin çocuktan yatağının toplanması istenildi. Önce nasıl toplayabileceği anlatılmalı. Toplarken gösterdiği gayretler tebrik edilmelidir

Zaten çocuk hak ettiği değeri görünce doğruluktan ayrılmaya tenezzül etmeyecektir.

*Dürüst
insanın hem
bedeni hem
ruhu rahattır.*

Konuşmak için sakın ortamlar tercih edilmelidir.

Cevabı Bilinen Sorular Sorulmamalı...

Çocuğun hatalı bir davranış sergilediğini fark eden ebeveyn, gerçeği bir de ondan duymaya çalışmamalıdır. Diyelim ki çocuğunuzun yemekten önce izin vermediğiniz halde pastayı yediğini gördünüz. ‘Sen yoksa pasta mı yedin?’ demek yerine, yaklaşımınız şu şekilde olabilir: ‘Yemekten önce pasta yemeni istemediğimi söylemiştim. Yemekten önce

pasta yemiş olman iştahını kapatıyor ve bu durum gelişimini engelliyor. Ben sağlıklı olmayacağından dolayı çok üzülüyorum!’ Ebeveyn bu tür durumlarla karşılaştığında;

1. ‘Yanıtını bildiği soruları sormamalı!’

2. ‘Bebegini koltuk arkasında buldum. Kolu kırılmıştı. Yazık, hem çok güzeldi hem de kıymetli bir bebektir...’ Şeklinde bir

ifade ile çocuğa yardımcı olunmalı. Çünkü korku, yalana kapı aralar.

3. ‘Şimdi ne yapmayı düşünüyorsun?’ şeklinde soru yönelterek çözümü çocuğun bulmasına zemin hazırlanmalı.

4. Neden böyle bir davranışı sergilediğinin temel sebepleri araştırılmalı.

Dürüstlük Hakkında Konuşulmak İçin Sakin Ortamlar Tercih Edilmeli...

Çocukla, dürüstlüğün önemi hakkında sakın bir ortamda konuşulmalı.

Asla olay anında yalanın zararlarından bahsedip, nasihatler verilmemelidir.

Hiç kimse sinirli olduğu anda ya da mahçup edildiğinde öneri kabul etmek istemez.

Sakin zamanlarda yapılan sohbet, sadece karşılıklı konuşma şeklinde anlaşılmalıdır.

Hikaye anlatma, kukla oynatma v.s. bu amaçla kullanılabilir.

Sözlerimize Dikkat...

Bir yanlışım düzeltilmesi maksadı ile de olsa olumsuzluğun sıkça nazara verilmesi, dikkatleri o davranış üzerinde toplayabilir. Bu nedenle 'yalan, yalancı' kelimeleri çok sık kullanılmamalıdır.

Bazen de çocuklar oyun oynarken veya farklı aktiviteler esnasında birbirlerine zarar verebilirler. Bu durumda ebeveynlerin hemen müdahale edip; 'yanlışlıkla olmuştur! Haydi hemen birbirinizden özür dileyin!' şeklindeki yönlendirmeleri çocuğa dürüstlükten ayrılmayı öğretir.

Çünkü çocuk yanlışlıkla değil belki de bilerek arkadaşına zarar vermiştir.

Çocuk sadece kırıcı sözler söylendiğinde incinmez. Hatası sonucunda doğruyu söylediğinde; ebeveynin sert bakışları, tavır almaları, sevgiyi azaltmaları da çocuğun dürüst davranmaya karşı sempatisini azaltır.

Ebeveynler çocuklarının hassasiyetlerini dikkate alarak bu konuda duyarlı olmalıdırlar.

Şaka da Olsa Yalan Söylememeli...

Çocuklar 2-6 yaş arası dönemde bir yalan söyleyip daha sonra 'şaka yaptım!' diyebiliyorlar. Bunu bazen çevrelerinden öğreniyorlar bazen de şaka ile yalanı karıştırıyorlar. Bu durumda; 'Şaka da olsa hep doğru söylüyoruz!' diyerek kuralımız hatırlatılmalı.

Ayrıca ebeveynler de

şakalarını doğru sözlülük çerçevesinde dile getirmelidirler.

Örneğin; çocuğunuzu severken 'İki kulaklı seni!' demeniz hem onun için farklı bir sevgiyi alma şeklidir hem de gerçeğin ta kendisidir.

Çocuk başkaları tarafından eleştiri almamak için gerçeği söylemeye korkabi-

li. Başkaları tarafından 'yalancı' etiketi ile yaşama- nın, doğruyu söylemekten daha zor olduğunu ebeveyninden öğrenmelidir.

Bu konuda yaşanan anılar, anlatılan hikayeler çocuk için örnek teşkil edecektir.

*Konuşmalarında,
davranışlarında,
yaptığın işlerde
daima dürüst ol.*

Çocuğunuzun Kendi Kimliğinin Oluşumuna Destek Verilmeli....

Eğer çocuk başkalarından sık sık etkilenip zevklerinde, kararlarında değişiklik yapıyorsa; herkes gibi düşünmek zorunda olmadığı anlatılmalıdır. Herkesin zevkleri birbirinden farklı olabilir!' denilmelidir.

Ebeveynler, çocuktan güzellikleri duymak kadar olumsuz düşüncelerini de duy-

maya hazır olmalıdırlar. Çocuğunuzun da bir birey olarak tercihleri olabilir. Belki bazı durumların üstünü kapatmak veya inkar yerine asıl sebebini öğrenmeye çalışmak daha doğru olur.

Örn: çocuğunuz bir arkadaşını hiç sevmediğini söylüyor. Çoğu ebeveyn he-

men; 'Aaaa arkadaşlar hiç sevilmez mi? Diyerek çocuğunuzun duygularını reddetmeye kalkışır- lar.

Hemen hüküm vermeyip neden sevmediği anlaşılmasına çok daha iyi olacaktır.

Göründüğün gibi ol, olduğun gibi görün.

İnsanın araması gereken ilk şey dürüstlüktür.

Dürüstlüğü elde etmek zor gibi görünse de, aslında kolaydır.

Akıl bir ağaç, dürüstlük ise meyvesidir.

Dürüstlük, her derdin devasıdır.

Dürüstlük elmas gibidir, aydınlıkta daha çok parlar ve değeri daha çok belli olur.

Beni kandırabilirsin ama, aslında kendini kandırıyorsun.

Hazırlayan.: Çağdaş YENAL (www.cagdasyenal.com.tr)

ÖRNEK OLAY

Çocuk:

-Arkadaşım Ali'den nefret ediyorum!

Baba:

-Seni çok sinirlendirmişe benziyor!

Çocuk:

-Evet çok kızdım! Serviste ayağıma bastı! Hiç de özür dilemedi.

Baba:

-Arkadaşın canını acıttığı için ona çok kızgınsın! Peki ona bu durumu söyledin mi?

Çocuk:

-Bağıra bağıra şarkı söylüyordu, beni duymadı bile.

Baba:

-Peki şimdiden sonra için bir teklifin var mı?

Çocuk:

-Ona pazartesi hemen söyleyebilirim!

Baba:

-Canını acıttıktan sonra özür dilemediği için üzüldüğünü ifade edersen sorun halledilmiş olur!

Çocuk:

-Tamam anlaştık...

Kısacası, çocuğa doğruluktan ayrılmaması için verilecek en etkili mesaj:

“Başkalarına yalan söylemeye ihtiyacının olmadığını öğrettilmesidir.”

Kaynakça:

www.egitimportali.com